

Ocsovszky László

A nyugdíj

A kapuban állt, a postást várta, ma kell, hogy hozza nyugdíjat. Szégyenkezve nézett körül. Minden alkalommal így történik, amióta nyugdíjas lett. Erre az időre elfogyott a pénze. Nehezen tudta beosztani hónapról hónapra, pedig már régen lemondott néhány olyan dolgról, amit valamikor természetesnek vett. Most idegesebb volt a kelleténél, mert még az este elfogyott a cigarettája. A postás tizenegy óra körül érkezik, addig át kell vészelnie a nikotin hiányt. Ránézett az órájára. Kilenc óra volt. Türelmetlenül végignézett az utcán, hátha ma hamarabb bukkan föl a jól ismert kerékpár.

Korán ébredt. Görcsös fejfájás gyötörte. Az utóbbi években érzékeny lett a frontváltozásokra, különösen az eső előtti légnyomásváltozás okozott álmatlanságot, fejfájást. A reggeli kávéval lenyelt egy Algopyrint. Régebben ritkán vett be gyógyszert, mostanában, azonban rákényszerült, hogy a vérnyomását karban tartsa, az egyre sűrűbben jelentkező izületi fájdalmakat is enyhíteni kellett. A kávé kortyolgatása közben meghallgatta az időjárás jelentést. Tegnap harminc fokos meleg volt, hétágra sütött a nap, mára már alig húsz fokot és borús, esős időt jósolt a meteorológia.

Kiszámíthatatlan az időjárás mostanában. Alig lehet észrevenni az évszakok változását. Az idén, vagy elviselhetetlenül meleg volt, kánikula, vagy kiskabátnyi hűvös. „Kiskabát” – villant föl benne. Két hete, amikor ismét borús volt az idő a kertben való matatáshoz felvette a kiskabátot. Régi szokása volt,

mint az erős dohányosoknak, hogy bármihez kezdett is, vagy indult valahová, a zsebébe tette a cigarettásdobozt. Még apjától örökölte, ő is a nagyapjától. A dózni, ahogy azt régen nevezték, meghatározhatatlan fémből készült, kisé hajlított formában, elején egy cigarettányi réssel. A fedél felnyitásakor egy vékony fémkar simította végig a fedél alját. Ugyanis ez az egyszerű szerkezet cigarettacsavarásra készült. A dózniban a dohány, befűzve a cigarettapapír, néhány csipetnyi dohánnyt kellett a papírba szórni, a fedél nyitásával a papír lágyan behajlott, majd egy ügyes újmozdulattal cigarettává hengeredett, ez után már csak annyi volt a dolog, hogy végignyálazza az ember a papír szélét és összeragassza. Az apja kis meggyfaszipkába helyezte, és úgy szívta. A szipkát az öreg János készítette, a maga barkácsolta, kicsiny esztergán. Takács József, amikor megörökölte a családi ereklyét, kioperálta belőle a fémszálat, az emelővel együtt, mert ő már nem csavart cigarettát. Egyszerűen cigarettás doboznak használta. A csomagolt dobozból átrakta a dózniba a dohányrudacskákat. Éppen húsz darab fért bele.

Amikor megtapintotta a kabátzsebben a dobozt boldogan felsóhajtott. Gondosan lehúzta a bőrborítót, amely éppen csak eltakarta a nyílást. Két szál cigarettát talált. Ez már elég lesz, amíg megérkezik a postás. Kivette az egyiket, lassan meggyúrogatta ujjával. Élvezettel rágyújtott. Üldögélt a konyhaasztalnál, az órával szemben. Most szándékosan nem nézett oda. A füstöt szemlélte. Eszébe jutott, hogy a felesége sohasem szerette, ha főzés közben a konyhában dohányzott. Mindig

zsörtőlódott vele, pedig ő szerette nézni, ahogy a felesége főz, ahogy a zöldséget előkészítette a leveshez, ahogy a húst panírozta. Mindennek megvolt a szertartásos mozdulata. Ugyanott voltak a fakanalak, a kések, a szekrényben az edények, a fiókban az evőeszközök, a polcon a fűszerek. Ennek ellenére sohasem érzete kínos rendnek, inkább tisztaságnak, egészséges otthoninak.

Elszívta a cigarettát, a csikket gondosan elnyomta a hamutartóba. Hozott egy darab papírt, ceruzát, hogy feljegyezze, mit kell vásárolni. Minden alkalommal, a nyugdíj váráskor így tett. Egyrészt, hogy el ne felejtse, másrészt, hogy számot vessen, mire elég a pénz. A lista szaporodott a pénz erősen fogyott. Megnézte a gyógyszeres dobozt is, hogy kell-e valamit pótolni. Feljegyezte a befizetni valókat is. Megállapította, hogy alig maradt valamicske pénz. Az összehajtott papírt a tárcájába tette, vette a kiskabátot, az elmaradhatatlan sapkát, amit télen-nyáron viselt és elindult a bolt felé. Gyakran itt találkozott a postással, és néhány korabeli nyugdíjossal, akik ott várokoztak. Még mindig szégyenként élte át ezeket a pillanatokot, valahogy úgy érezte, hogy sajnálkoznak rajta. „Na, szegény öreg, nem tudja kivárni otthon!” Eleinte úgy tett, mintha csak sétára indult volna, elballagott az ácsorgók mellett, elment a sarokig, visszafordult. Később, látva, hogy senki nem foglalkozik vele, megállt mellettük.

- Jó napot! - mondta
- Magának is. - jött a válasz.
- Nem látták? Fölösleges lett volna mondani, hogy kit, mindenki

ugyanarra gondolt.

- Azt mondják, hogy az utca vége felé jár.
- Na, majd csak ideér.
- Úgy legyen! Remélem, már hozza a kiegészítést is.
- Melyiket?
- A visszamenőleges emelést, a másfél százalékot.

Erről Takács József teljesen megfélekedett. Gyorsan végig gondolta, hogy mennyi jár majd neki, legyintett.

- Na, avval nem sokra megyek.
- Ha így emelkednek az árak, nem több az, hanem kevesebb. A múltkor

is bementem a boltba, felvágottért, tíz forinttal többet fizettem érte. Most meg azt hallottam, hogy cigarettát is felemelik. – mondta a közelebb álló.

- Meg a gyógyszereket. – tette, hozzá a másik.
- Mindig pont azokat, amiket, muszáj megvenni.
- Mire nyugdíjba kerülünk, már csak vegetálunk.
- Ennyit ér az egész élet munkája.
- Spórolni se lehetett, a gyerekek, meg minden.
- Nem mindenütt van ez így. – mondta a kockás inges – Van egy

ismerősöm, aki Amerikában él, nemrég ment nyugdíjba. Olyan nyugdíjat kap, hogy vidáman utazgathat. Már kétszer volt itthon egy hónapra. Úgy tudom, hogy házat akar itt venni.

- Jó neki, nekünk meg a javításra se futja.
- Na, már jön is Misi!- mondta az egyik, aki sűrűn tekintgetett az

utca vége felé.

Misi, a körzet postása, mindenki kedvence volt. Nem csak azért, mert hozta a nyugdíjat, hanem ha kellett elvitte a levelet feladni, a csekket befizetni. Nagyobb részt idősek laknak ezen a környéken, nehezen mozdulnak el otthonról. Misi, amolyan mindentudó közvetítő is volt.

- Misikém, nem tud valahol olcsó téglát - almát, deszkát, krumplit,

savanyú káposztát? - hangzott el sokfelé a kérdés.

Misi legtöbbször tudta, mit hol lehet találni a környéken a házak ablakába tett papírokból, a kapuban ácsorgó beszélgetésekből. Tudta ki halt meg, kinek született unokája, mi van a családdal.

A várakozók szépen odasorjáztak Misi köré. Takácsot eleinte zavarta, hogy a többiek előtt számolja ki Misi a pénzt. Később már nem izgatta a dolog. Nagyjából úgy is tudta mindenki, hogy kinek mi jár. A beszélgetések idején hamar kiderült mindenkiről, hogy hol dolgozott, mennyi ideig. Ebből aztán lehetett következtetni a nyugdíj összegére is. Néha az egyenes rákérdezés adott eligazítást. Miután megállapították, hogy ez bizony nem valami sok, mégha egy-két ezerrel el is tért a másiktól, nem zavart senkit, hogy a többiek végig nézik a pénzsámolást.

Megvárták, míg mindenki felveszi a pénzt, nem mintha közös dolguk lett volna, vagy beszélgetni akartak. Egyszerűen így alakult. Molnár a Vidám Rizsór felé indult az ilyenkor szokásos egy-két nagyfröccsért. A többiek szétszéledtek, ki-ki a megszokott úton.

Takács bement a boltba. Vett egy negyedkiló kenyeret, tíz deka felvágottat, meg egy zacskó tejet. Egy ideig nézegette a hűtőpultot, aztán elindult a pénztár felé.

Fél útig se jutott, amikor visszafordult. Összefutott a nyál a szájában. Az imént kívánatosan szép erdélyi szalonnát látott. Akkor átsiklott a tekintete másfelé, de emlékezetébe belevésődött. Most, úgy érezte, hogy muszáj venni belőle. Visszament a pulthoz és egy ideig elgyönyörködött a tábla szalonnában, aztán levágatott magának egy darabot.

Takács elégedetten ment a pénztárhoz.

- Józsi bácsi, kér még valamit?- kérdezte a pénztáros kislány.
- Igen. A szokásos cigarettából hármat.

A pénztáros kivette a három kék Pannoniát - ez volt a legolcsóbb.

Takács fizetett, a bolt ajtóban kinyitotta az egyik pakli cigarettát és rágyújtott. Élvezettel szippantott az áhított cigarettából. Ráérősen ballagott haza. Az ebédért délben kell majd mennie. Ez kényelmesnek bizonyult. Reggel kivitte az ételhordót a Vidám Rizsörbe, déltájában odahozták az ebédet. Jól főztek, házias ízek voltak, csak azt sajnálta, hogy ritkán volt főzelék. Az utóbbi időben gyakran megkívánta. Régebben rá se tudott nézni, húst hússal evett. Felesége mondogatta is, hogy tönkre megy a gyomra, de ő csak mosolygott, és élvezettel ette a zsíros paprikást, meg a kövér sültet. Ma már sokkal jobban szerette a főzelékeket, vagy a tésztaféléket.

Otthon leült a konyhaasztalhoz. Kitétte a pénzt. Elővette a fiókból a megcímzett borítékokat, a kifizetendő számlákat. A kötelezőekkel kezdte. Villany, víz, szemét, házadó, gáz. Mindegyikre odatette a szükséges összeget. Gondosan összehajtogatta a csekkeket a pénzzel együtt. Megszámolta maradékot. Félretette a szűkös élethez

szükséges napi kiadásokat. Megnézte a borítékokat. Az elsón „fa” címzés volt. Volt egy kis kandallója, télen behúzódott a nagyszobába, befűtött a kandallóba és ott üldögélt, olvasgatott, írogatta a naplóját, nézte a tévét. Így valamennyit spórolt a gázzal. Egész évben gyűjtögette a fára a pénzt. Most félre csúsztatta a borítékot, ebben a hónapban nem jut bele. A második boríték a „karácsony” címzést viselte. Ez nagyon fontos volt számára. A gyerekek, unokáknak vásárolt belőle ajándékot. Egész évben figyelte a beszélgetéseket, ki mit szeretne, mire vágyik. Ezeket mindig feljegyezte, bele tette a borítékba és a karácsonyi bevásárláskor, összevette az addig spórolt pénzzel. Valami meglepetést mindig kitalált.

Ránézett az órára. Indulnia kell az ebédért. A közeli vendéglőből hozta haza. Néha, ha nem volt kedve mosogatni, ott ette meg a menüt.

Gondosan eltette borítékokat, a megmaradt pénzt. Fogta a kikészített ételhordót és elballagott a vendéglőbe. Mire bele tették az ételt az edényekbe, addig a pénztárnál kifizette a választott menüt. Ma babgulyást kért, meg túrógombócot. A felesége szerette nagyon, ezért is rendelt ma gombócot. Ma van a házassági évfordulójuk. Délután kimegy a temetőbe, mint mindig a felesége halála óta, éppen tíz éve.

A sarkon megállt a virágboltnál, vett egy csokor virágot. Sárga rózsát, ez volt a felesége kedvenc virága. Amikor kilépett az ajtón, hirtelen szorítást érzett a mellkasában. Elöntötte a forróság. Megtántorodott. Nekitámaszkodott a falnak, de nem tudott megkapaszkodni. Lassan elhomályosult minden körülötte és lecsúszott a fal mellett. Ott találta

meg egy asszony. Kisimult arccal, mosollyal az ajkán,
kezében a virágcsokorral ült a járdán, mintha aludna.